Valiokunnan lausunto LiVL 20/2016 vp– U 42/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (matkustaja-alusturvallisuusdirektiivien muuttaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (matkustaja-alusturvallisuusdirektiivien muuttaminen) (U 42/2016 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- ylitarkastaja Maija Rönkä, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitusneuvos Katja Viertävä, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Aleksi Uttula, Liikenteen turvallisuusvirasto

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Non-Solasdirektiivi (2009/45/EY)

Direktiivin soveltamisalaa on tarkoitus selkeyttää siihen kuuluvien alusten osalta. Muutoksena soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät kaikki alle 24-metriset matkustaja-alukset. Tämän lisäksi selkeytettäisiin, että tuulivoimaloiden offshore-palvelualukset, perinnealukset sekä pelkästään satama-alueella liikennöivät alukset jäävät soveltamisalan ulkopuolelle. Edelleen selkeytettäisiin myös sitä, että direktiivin tarkoituksiin nähden alumiini on teräksen kanssa samanarvoinen aine.

Ehdotuksessa yksinkertaistetaan myös direktiivissä esitettyä merialueiden määritelmää muun muassa poistamalla viittaukset vaatimuksiin paikasta, jossa haaksirikkoutuneet pääsevät maihin, ja etäisyydestä suojapaikkaan. Tietyn rannikon soveltavuus käytettäväksi suojapaikkana jäisi jäsenvaltioiden tapauskohtaiseen harkintaan.

Valmis
5.0

Voimassa olevia säännöksiä, joiden nojalla muunnettuja rahtialuksia ei voida katsoa uusiksi matkustaja-aluksiksi, selvennettäisiin niin, että muuntamisvaatimuksia sovelletaan olemassa olevien matkustaja-alusten ohella myös muihin aluksiin.

Lisäksi komission on tarkoitus perustaa tietokanta, johon jäsenvaltioiden samanarvoisuuksia ja lisäturvallisuustoimenpiteitä koskevat ilmoitukset kirjattaisiin.

Tarkastusdirektiivit (2009/16/EY ja 1999/35/EY)

Komissio on ehdottanut voimassa olevan direktiivin 1999/35/EY kumoamista ja korvaamista uudella direktiivillä. Uusi direktiivi sisältää myös täydentäviä muutoksia direktiiviin 2009/16/EY. Direktiivin 1999/35/EY säädöksiin tulisi uudella direktiivillä muutoksia niin, että direktiivissä säädettyjen alusten erityiskatsastusten ja muissa säädöksissä säädettyjen tarkastuksien väliset päällekkäisyydet poistettaisiin. Näin esimerkiksi satamavaltiotarkastusten alaisiin aluksiin olisi vastedes sovellettava direktiiviä 2009/16/EY, ja uuden direktiivin soveltamisala rajoitettaisiin aluksiin, joilla harjoitetaan säännöllistä ro-ro-alusliikennettä tai suurnopeusmatkustaja-alusliikennettä jäsenvaltion satamien tai jäsenvaltion ja kolmannen maan sataman välillä, kun aluksen lippuvaltio on sama kuin asianomainen jäsenvaltio.

Uuteen direktiiviin ehdotetaan myös muutoksia ro-pax-aluksille tehtävien vuotuisten tarkastuksien määräaikojen täsmentämiseksi niin, että tarkastukset olisi suoritettava säännöllisin, noin kuuden kuukauden väliajoin. Tarkastuksia koskevia sääntöjä selvennettäisiin myös niin, että toinen vuosittain tehtävistä tarkastuksista tulee tehdä aluksen ollessa kulussa ja toinen voidaan tehdä aluksen ollessa satamassa. Muutosten on tarkoitus selventää nykyistä direktiivin 1999/35/EY mukaista tarkastuskäytäntöä, ei muuttaa sen sisältöä.

Rekisteridirektiivit (98/41/EY ja 2010/65/EU)

Komissio on ehdottanut muutoksia matkustajien tietojen ilmoittamiseen niin, että se olisi tehtävä kansallisen keskitetyn palvelupisteen (national single window) tai alle 20 mailin pituisten matkojen osalta automaattisen tietojärjestelmän (Automatic Information System, AIS) kautta. Nykyisin voimassa olevien vaatimusten mukaan tiedot on tallennettava yhtiön omaan järjestelmään, josta ne on tarvittaessa toimitettava viranomaiselle etsintä- ja pelastustoimintaa sekä onnettomuuden jälkiselvittelyjä varten. Matkustajien rekisteröintiä koskeviin vaatimuksiin, kuten matkan pituuteen, liittyviä määritelmiä selkeytettäisiin. Tämän lisäksi ilmoitettavaksi tulisi myös matkustajien kansalaisuus.

Matkustajarekisterin pitäjän määritelmää muutettaisiin siten, ettei siihen sisälly tietojen säilyttäminen sekä yhtiöiden matkustajien rekisteröintijärjestelmiä koskevat vaatimukset (kuten järjestelmän hyväksymisvaatimus) poistettaisiin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää ehdotettujen muutosten tavoitetta matkustaja-alusten turvallisuuden parantamiseksi tärkeänä ja sääntelyn keventämistä sekä selkeyttämistä kannatettavana. Tavoitteet so-

pivat hyvin yhteen pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman turhan sääntelyn purkamista ja hallinnollisen taakan keventämistä koskevien tavoitteiden kanssa.

Valtioneuvosto pitää erityisen tärkeänä direktiiviin 2009/45/EY ehdotettua soveltamisalan selventämistä niin, että alle 24-metriset alukset jäävät soveltamisalan ulkopuolelle. Soveltamisalan muutoksella voitaisiin välttää tällaisiin aluksiin kohdistuvaa ylimääräistä varustelua ja tästä aiheutuvia kustannuksia.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen jatkovalmistelussa direktiivin 2009/45/EY meri-alueita koskevan määritelmän yksinkertaistamisen suhteen on varmistettava, että direktiivi pitää jatkossakin sisällään mahdollisuuden määrittää tarvittaessa oma liikennealue omilla säännöillä (liikennealue I).

Valtioneuvosto pitää kannatettavana, että direktiiviin 1999/35/EY liittyen ristiriitaisuudet ja epäselvyydet direktiivien 2009/16/EY sekä 2009/45/EY kanssa poistettaisiin, jotta vaadittavista tarkastuksista muodostuisi selkeämpi kuva. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti myös siihen, että aluksen tarkastuksia koskevia vaatimuksia selkeytettäisiin ja yksinkertaistettaisiin. Tarkastuksien järjestämisessä jäsenvaltiolle tulisi jättää riittävästi harkintavaltaa, jotta tarkastukset voidaan järjestää mahdollisimman käytännöllisellä tavalla.

Direktiiviin 98/41/EY ehdotettuja muutoksia matkustajatietojen lähettämistä olemassa olevien järjestelmien kautta sekä yhtiöiden matkustajien rekisteröintijärjestelmiä koskevien vaatimuksien poistamista pidetään kannatettavana. Jatkovalmistelussa tulee kuitenkin varmistua siitä, ettei voimassaolevan lainsäädännön mukaisia henkilötietojen keräys- ja säilytysvelvollisuuksia täytyisi epätarkoituksenmukaisesti kaventaa.

Ehdotuksiin sisältyy useita säännöksiä, joissa esitetään, että komissiolle annettaisiin toimivalta antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä. Valtioneuvosto katsoo, että direktiivien ehdotuksien tarkemmassa muotoilussa tulee varmistaa, että toimivallan siirtoa koskevat säännökset ovat selkeitä ja komissiolle siirrettävä toimivalta on asianmukaisesti rajattu, jotta jäsenvaltioille ja Euroopan parlamentille kuuluvaa lainsäädäntövaltaa ei tosiasiallisesti siirry komissiolle.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää hyvänä, että ehdotetuilla muutoksilla tavoitellaan matkustaja-alusten turvallisuuden ohella myös sääntelyn selkeyttämistä ja keventämistä ja pyritään vähentämään hallinnollista taakkaa.

Saadun selvityksen mukaan osa ehdotetuista direktiivimuutoksista ei koske lainkaan sisävesillä ja Saimaan kanavalla liikennöiviä aluksia ja osassa taas direktiivien soveltamisalaa koskevat rajaukset rajaavat tällä hetkellä sisävesillä ja Saimaan kanavalla käytössä olevat alukset sääntelyn ulkopuolelle. Lisäksi ehdotettu pienten kotimaanliikenteen matkustaja-alusten ja muun muassa perinnealusten rajaaminen selkeästi matkustaja-alusturvallisuusdirektiivin 2009/45/EY soveltamisalan ulkopuolelle vähentää näiden alusten varustelusta aiheutuvia kustannuksia. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että tämä rajaus säilyy asian jatkovalmistelussa.

Valiokunnan lausunto LiVL 20/2016 vp

Valiokunta toteaa, että myös kansallisissa määräyksissä tulee ottaa huomioon, ettei sisävesiliikennettä ja Saimaan kanavan pieniä toimijoita rasiteta tarpeettoman raskailla matkustaja-alusten turvallisuutta koskevilla määräyksillä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 11.10.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula